

BRIEF REPORT

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΜΟΝΙΜΟ ΒΗΜΑΤΟΔΟΤΗ ΚΑΡΔΙΑΣ

Νίκη Παυλάτου

Λέκτορας Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

In English: PATIENTS' PROBLEMS WITH A PERMANENT HEART PACEMAKER

Niki Pavlatou

Lecturer, University of West Attica

DOI: 10.5281/zenodo.7027487

Cite as: Pavlatou, Niki. (2022). PATIENTS' PROBLEMS WITH A PERMANENT PACEMATOMATED HEART PACEMAKER. *Perioperative nursing (GORNA)*, E-ISSN:2241-3634, 11(1), 116–118. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7027487>

Οι μόνιμοι βηματοδότες καρδιάς (Permanent cardiac pacemakers) είναι μικρές εμφυτεύσιμες ηλεκτρονικές συσκευές που αντιμετωπίζουν διαταραχές του καρδιακού ρυθμού. Πρόσφατα, οι ενδείξεις για την καρδιακή βηματοδότηση έχουν επεκταθεί πέρα από τη συμπτωματική βραδυκαρδία και περιλαμβάνουν νοσολογικές καταστάσεις, όπως υπερτροφική αποφρακτική μυοκαρδιοπάθεια και πρόληψη της κοιλιακής μαρμαρυγής.^{1,2} Από την πρώτη τοποθέτηση βηματοδότη καρδιάς, το 1958 από τους Elmquist και Senning στη Στοκχόλμη έως σήμερα, ο ρυθμός εμφύτευσης αυξάνεται συνεχώς λόγω της γήρανσης του πληθυσμού και της προόδου στη θεραπεία των καρδιαγγειακών νοσημάτων.² Το 2016, 500.000 μόνιμοι βηματοδότες εμφυτεύθηκαν στην Ευρώπη.³ Η συχνότητα εμφύτευσης αυξάνεται με την ηλικία, με εκτιμώμενη αύξηση έως και 80% σε ασθενείς άνω των 65 ετών.⁴

Οι βηματοδότες καρδιάς αντιμετωπίζοντας τα προβλήματα του καρδιακού ρυθμού, μειώνουν τα συμπτώματα, όπως δύσπνοια, κόπωση και επιτρέπουν στους ασθενείς να διατηρούν ένα ρυθμό καθημερινής ζωής.^{1,5} Η κόπωση που βιώνουν οι ασθενείς μετά την εμφύτευση συσχετίζεται με τη μεγαλύτερη ηλικία, το γυναικείο φύλο, το επίπεδο εκπαίδευσης, το βαθμό πληροφόρησης, την ηλικία κατά την εμφύτευση, την ύπαρξη βοήθειας στην καθημερινότητα και την απουσία καπνίσματος και άσκησης.⁶

Η βιβλιογραφία επικεντρώνεται κυρίως στην αίσθηση ευεξίας των ασθενών μετά την εμφύτευση και λιγότερο στην αντίληψη τους για τις καθημερινές δραστηριότητες ρουτίνας.² Η εμφύτευση ενός μόνιμου βηματοδότη καρδιάς ως τεχνολογική πρόοδος έχει αντίκτυπο στην προθυμία των ασθενών να συμμετάσχουν στη φροντίδα τους.¹ Συχνά, επικαλούμενοι την εμπιστοσύνη στην τεχνολογία, οι ασθενείς χαρακτηρίζουν την ενεργό συμμετοχή στη φροντίδα τους ως περιορισμένης αξίας. Η υπερεκτίμηση των πιθανών οφελών των καρδιακών συσκευών στην εξέλιξη της νόσου αποτελεί εμπόδιο στην τήρηση της θεραπείας. Σε κάποιους ασθενείς, οι τεχνολογικές εξελίξεις ενισχύουν την πεποίθηση ότι νέες καινοτομίες θα είναι διαθέσιμες για να αποτρέψουν τον θάνατο.⁵

Για παράδειγμα, στην Ελλάδα, το 94.8% ασθενών με μόνιμο βηματοδότη καρδιάς (n: 250) πίστευε λανθασμένα ότι η εμφύτευση συσκευής ήταν αρκετή για τη θεραπεία της αρρυθμίας, το 17.6% του δείγματος συνέχιζε το κάπνισμα, το 85.3% κατανάλωνε αλκοόλ περιστασιακά και το 44.4% δεν ακολουθούσε καμιά μορφή άσκησης.⁶ Στη Γαλλία, το 11% των ασθενών με βηματοδότη (n:258) πιστεύει ότι δεν χρειάζονται φάρμακα για το καρδιολογικό τους πρόβλημα και το 17% θεωρεί ότι εξαιρείται από την παρακολούθηση από καρδιολόγο.⁷ Το 29.3% ασθενών με μόνιμο βηματοδότη καρδιάς (n:150) δηλώνουν εξάρτηση υψηλού βαθμού από την

εμφυτεύσιμη συσκευή¹ και το 40.4% (n:250) αναφέρουν ανησυχία για τη σωστή λειτουργία της συσκευής.⁸

Επιπλέον, η εμφύτευση μπορεί να οδηγήσει σε αλλαγές στην εικόνα σώματος των ασθενών και δυσκολίες προσαρμογής στην καθημερινότητα, τα οποία εν συνεχεία επηρεάζουν την ποιότητα της ζωής τους.⁹ Η εμφυτεύσιμη συσκευή μπορεί μεν να διασώζει τους ασθενείς από την απειλητική για τη ζωή αρρυθμία, αλλά ταυτόχρονα αλλάζει τη ζωή, πυροδοτώντας προκλήσεις στη ψυχοκοινωνική προσαρμογή.⁸ Υψηλά επίπεδα άγχους βιώνουν οι γυναίκες ηλικίας 50-70 ετών, όσοι δεν έχουν κανένα ή ένα παιδί και όσοι έχουν άλλο μέλος της οικογένειας με βηματοδότη, ενώ χαμηλότερα επίπεδα άγχους βιώνουν οι ασθενείς που δηλώνουν καλά ενημερωμένοι για το πρόβλημα υγείας τους. Υψηλά επίπεδα κατάθλιψης βιώνουν οι γυναίκες, οι ασθενείς ηλικίας 50 ετών και όσοι είναι άνω των 70, οι διαζευγμένοι ή εν χηρεία, οι έχοντες άλλο μέλος της οικογένειας με βηματοδότη και όσοι δήλωσαν λίγο ή καθόλου ενημερωμένοι για την κατάσταση της υγείας τους.¹⁰

Αναμφίβολα, οι τεχνολογικές εξελίξεις στην εμφύτευση συσκευών συνδέονται με βελτιώσεις στην υγεία και στη μακροζωία, αλλά ταυτόχρονα συνεπάγονται φροντίδα προηγμένης πολυπλοκότητας.¹ Ως εκ τούτου, θεωρείται ζωτικής σημασίας για τους επαγγελματίες υγείας να διερευνούν τις γνώσεις και την εμπειρία των ασθενών μετά

την εμφύτευση της συσκευής και να παρέχουν εξατομικευμένη πληροφόρηση.² Η γραπτή πληροφόρηση ενισχύει την προσπάθεια των ασθενών για ενεργό ρόλο στη διαχείριση της υγείας τους και συμμετοχή στη λήψη ιατρικών αποφάσεων.^{1,11} Απαιτείται λεπτομερή ενημέρωση του ασθενή αναφορικά τις «ιδιότητες» του βηματοδότη για την αποφυγή παρερμηνείας ή λαθμενών δραστηριοτήτων. Εάν οι ασθενείς δεν λάβουν πληροφορίες μετά την εμφύτευση, μπορεί να αναπτύξουν αβεβαιότητα για το μέλλον, να περιορίσουν τις δραστηριότητές τους ή να εκδηλώσουν προβλήματα από τη ψυχική σφαίρα. Επιπλέον, η εκπαίδευση βοηθά τους ασθενείς να δείχνουν μεγαλύτερη προσοχή έναντι των περιβαλλοντικών παραγόντων, οι οποίοι είναι δυνητικά επιβλαβείς στη λειτουργία της συσκευής, όπως επίσης να επιτύχουν ταχύτερη προσαρμογή στην καθημερινή ζωή και να απορρίψουν τις εσφαλμένες αντιλήψεις.¹² Η καθοδηγημένη υποστήριξη από τους επαγγελματίες υγείας συμβάλλει στην αύξηση του βαθμού αποδοχής της συσκευής.¹³

Η εμφύτευση βηματοδότη ως δια βίου θεραπεία απαιτεί τακτική επανεκτίμηση, η οποία προγραμματίζεται πριν την έξοδο από το νοσοκομείο και περιλαμβάνει έλεγχο της συσκευής, αξιολόγηση των δεδομένων και εκτίμηση της κατάστασης του ασθενούς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Polikandrioti M. Patient Perceptions and Quality of Life in Pacemaker Recipients. *J Innov Card Rhythm Manag.* 2021;12(11):4769-4779.
2. Snegalatha D, Anand J, Seetharaman B, John B. Knowledge and attitude regarding permanent pacemaker and quality of life of patients after permanent pacemaker implantation. *Indin J Cont Nsg Edn.*2019;20(1):33-39.
3. Carrión-Camacho MR, Marín-León I, Molina-Doñoro JM, González-López JR. Safety of Permanent Pacemaker Implantation: A Prospective Study. *J Clin Med.* 2019;8(1):35.
4. Inácio NA, Muniz M Neto, Menezes ADS Junior, Fernandes JF, Barbosa VA, Laranjeira TA, et al. Health-Related Quality of Life in Elderly Patients with Pacemakers. *Braz J Cardiovasc Surg.* 2021;36(5):639-647.
5. Hadler RA, Goldstein NE, Bekelman DB, Riegel B, Allen LA, Arnold RM, et al. "Why Would I Choose Death?": A Qualitative Study of Patient Understanding of the Role and Limitations of Cardiac Devices. *J Cardiovasc Nurs.* 2019;34(3):275-282.
6. Polikandrioti M, Tzirogiannis K, Zyga S, Gerogianni G, Stefanidou S, Tsami A, et al. Assessment of fatigue in patients with a permanent cardiac pacemaker: prevalence and associated factors. *Arch Med Sci Atheroscler Dis.* 2018;3:e166-e173.
7. Amara W, Cheggour S, Salih H, Elhraiech A, Taieb J, Glerici G, et al. Pacemakers patients perception of daily life activities and follow-up: a French survey. *European Heart Journal.* 2013;34(1)
8. Polikandrioti M, Tzirogiannis K, Zyga S, Koutelekos I, Vasilopoulos G, Theofilou P, et al. Effect of anxiety and depression on the fatigue of patients with a permanent

- pacemaker. Arch Med Sci Atheroscler Dis. 2018;3(1):e8-e17.
9. Rakhshan M, Khoshnood Z, Ansari L, Aslani A. Body Image and Adjustment among Patients with Heart Rhythm Management Devices following Cardiac Rehabilitation Program: A Randomized, Controlled Clinical Trial. Clin Med Res. 2022;20(1):1-8.
  10. Mamourelis A, Babatsikou F, Flevari P, Leftheriotis D, Fragiadakis E, Polikandrioti M. Anxiety and depression in patients with permanent cardiac pacemaker. Peri-operative Nursing. 2017;6(2):107-123.
  11. Santos JEMD, Brasil VV, Morales KL, Cordeiro JABL, Oliveira GF, Barbosa MA, et al. Comprehension of the education handout and health literacy of pacemaker users. Rev Bras Enferm 2017;70(3):633- 639.
  12. Yildiz BS, Findikoglu G, Alihanoglu YI, Kilic ID, Evrengul H, Senol H. How Do Patients Understand Safety for Cardiac Implantable Devices? Importance of Postintervention Education. Rehabil Res Pract. 2018;2018:5689353.
  13. Morken IM, Norekvål TM, Bru E, Larsen AI, Karlsen B. Perceptions of healthcare professionals' support, shock anxiety and device acceptance among implantable cardioverter defibrillator recipients. J Adv Nurs. 2014;70(9):2061-2071.